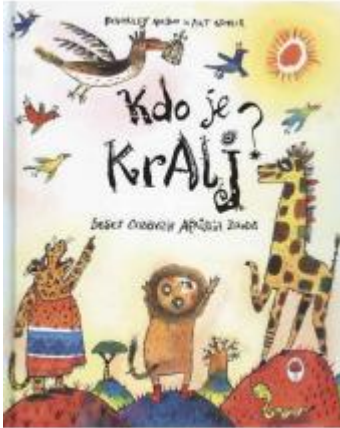

Naidoo, Beverley: **Kdo je kralj?**: deset čudovitih afriških zgodb.

Prev. Mateja Črv Sužnik, Miha Sužnik. Ilustr. Piet Grobler. Hlebce: Zala, 2015, 69 str.

| C | 1. stopnja | Ljudsko slovstvo, priredba, spremna beseda, za začetno samostojno branje
| Afrika, živali v domišljiji

Deset res čudovitih ljudskih zgodb iz Afrike, ki so primerne za družinsko branje in prve samostojne male bralce! Toda ne samo za njih (glej »spodbude za nadaljnje branje«!) Gre za mojstrske priredbe zgodb iz različnih afriških okolij, v katerih nastopajo živali, odkrivajo skrivnostnosti Afrike in prinašajo izkušnje in modrost njenih prebivalcev. Na to opozarja tudi avtorica na začetku knjige z nagovorom »Dragi bralci«, na kraju knjige, v »Zaključku«, pa se zahvaljuje pripovedovalcem zgodb in navaja vire, od kod jih je črpala. Zgodbe so opremljene s prav tako čudovitimi vrhunskimi ilustracijami Pieta Groblerja, ki pričarajo svojsko vzdušje, barve in glasove Afrike.

Več na strani založbe Zala, kjer je tudi nekaj utrinkov iz zgodb: <http://zalozba-zala.si/?product=kdo-je-kralj>

Spodbude za branje:

- So spodbude sploh potrebne? Ko namreč dobim slikanico v roke, me že ilustracije pritegnejo tako močno, da jo nemudoma najprej prelistam, da se naužijem njihovih barv in lepote ... in nato berem zgodbe, ene za drugo ... Zgodbe so primerne za družinsko branje, glasno branje **otrokom v predšolskem in zgodnjem bralnem obdobju**. »Upam, da boste te zgodbe želeli poslušati še enkrat ... in še enkrat,« zapiše avtorica v zadnjem odstavku svojega uvodnega nagovora (str. 11). Potrudila se bom pri branju, da bo tako!
- Nekatere zgodbe imajo v pripovedovanje vložene tudi pesmi ali njih posamezne vrstice; gre namreč za afriški način pripovedovanja zgodb, kjer pripovedovalci igrajo na preproste inštrumente, pojejo in tudi plešejo. Da bi otrokom predstavila svojskost afriškega načina pripovedovanja, jim pokažem posnetka na Youtube: Gre za različici pravljice *Unanana in Enookli*, ki je tudi v knjigi:
https://www.youtube.com/watch?v=2k7_i2b_MKE
https://www.youtube.com/watch?v=b_1cXAemnP0
- Pravljice so vsekakor primerne za samostojno branje **učencev v 1. triletju**: kot vedno, začnem tako, da spodbujam otroke, da preberejo vsak eno ... »Mogoče jih boste tudi sami pripovedovali drugim. Lahko jih celo zaigrate, zraven zapojete in zaplešete. Skratka, uživajte!« (Tako zaključí avtorica v zadnjem odstavku svojega uvodnega nagovora na str. 11).

Spodbude za nadaljnje branje:

- Spoznamo še eno slikanico z afriško zgodbo, ki jo je prav tako ilustriral Piet Grobler.

Hofmeyr, Dianne: **Ime čarobnega drevesa.**

Prev. Mateja Črv Sužnik, Miha Sužnik. Ilustr. Piet Grobler. Hlebce: Zala, 2013, 25 str.

| C | B- stopnja | [ODLIČNO], po ljudskem izročilu, tipografija različna, za uro pravljic

| Afrika, drevesa, ime, lakota, živali v domišljiji

Južnoafriška pisateljica in njen rojak, slikar in ilustrator, se slovenskim bralcem s prevodom slikanice o čarobnem drevesu, predstavljata prvič. Zgodbica je zgrajena po vzorcu mnogih afriških živalskih pravljic, v katerih navidez neznatna živalca reši nalogo, ki je mogočnejše in drznejše živali pred tem niso bile sposobne rešiti. Osrednji problem je značilno afriški: voda in z njo hrana. Ob reševanju tega problema zgodbica izpostavi nekaj tipičnih afriških značilnosti: brezglavo bežanje zebre, prislovično dober spomin slona, klepetavost opic, nasproti neizprososti pitona in absolutni moči leva. Vse te lastnosti se v odločilnem trenutku izkažejo kot nezadostne pri reševanju lakote in žeje. Edina, ki zmore premagati oviro, je pesem, afriška pesem. Neznatna želvica, oborožena z modrostjo svoje prababice, ve, da pesem zmore največ. Izvirna ilustracija zvesto spremlja pripoved, dodaja pa ji plesni ritem, ki se ves čas vije okoli čarobnega drevesa in nikoli ne obmiruje. Čeprav belca, oba avtorja izžarevata tisto afriško barvitost, ki sta je bila deležna že ob rojstvu. (VZ)

- Spoznamo še druge afriške pravljice in zgodbe v slovenskih izdajah! Z vsem tem bralnim gradivom bom skušala razveseliti **učence v 2. triletju**. (Če imamo v razredu ali na šoli otroka iz Afrike, bo to osnova za medkulturni projekt, v katerem bodo seveda sodelovali tudi njegovi starši in drugi sorodniki!)

Kaj je najboljši: afriška ljudska pravljica.

Prev. Kristina Brenk. Ilustr. Marjeta Cvetko. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1990. (Knjižnica Čebelica; 311), 16 str. | C | 1. stopnja | ljudsko slovo | Afrika

Afriške pripovedke.

Prev. Ana Marija Toman. Ilustr. Grégoire Vallancien. Ljubljana: OKA, 2006. (Pravljicni zemljevid sveta), 32 str. | L | 2. stopnja | ljudsko slovo, priredba | Afrika

Kamanda, Kama Sywor: **Afriške pravljice.**

Prev. Katerina Draškovič, Tanja Ahlin. Ilustr. Miloš Kopták. Ljubljana: Sanje, 2009. (Sanjska knjigica), 540 str. | L | 2. stopnja | o avtorjih, po ljudskem izročilu | Afrika

Razpon afriške ljudske pripovedne moči, prelite v slovenščino, ni majhen, a s pravljicami Kame Sywora Kamande prihaja med nas živ in neposreden pripovedovalec, "eden od njih!", Griot, sicer pa kongoški pesnik in pisatelj. Svoje pravljice tke kot mitološki kveku ananse in z dogodkovnimi nitkami povezuje daljne in bližnje čase, nebo in zemljo, dušo in telo. V to krhko pajčevino pravljice se kot rosne kapljice lovijo pretanjeni opisi afriške narave in duše. Pot pripovedi ni premočrtna od zapleta do pričakovanega konca, ampak je kroženje v iskanju nekega uroka ali neznane sile, ki sproža zgodbo. Je kroženje z neštetiimi postanki, ki jih nudijo trenutki narave, vzgibi duše, vznesenosti čutov ali obredi skupnosti. Poetika avtorjevega genija se prepleta z mitskimi vzorci Afrike, katerih korenine segajo vse tja do antičnega Egipta. Knjigo je bogato opremil slovaški slikar, a s podobami, ki bralca prepričajo o toplini človekove prazibke; našemu bralcu tako še posebej ponujajo plemenitejšo širitev razumevanja npr. maske našega koranta ali prizorov z vaške situle. Zato je knjiga vsekakor tudi za nebralce dragocen kulturni, za bralce vseh starosti pa literarni dogodek tega leta. (VZ)

Lazarato, Francesca: **Devetindevetdeseta kraljeva žena:** [ljudske pravljice iz Nigerije].

Prev. Špela Pahor, Tea Štoka. Ilustr. Laura Ličer. Luciano Tas. Novo mesto: Blodnjak, 2014.

(Nit), 62

str. | L | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], ljudsko slovo, spremno besedilo | Afrika

Ptičji češnjev otok in druge afriške pravljice.

Prev. Jana Unuk. Ilustr. Damijan Stepančič. Ljubljana: Študentska založba, 2008, 243 str.

| L | 2. stopnja | ljudsko slovstvo | Afrika

Zagotovo je eden največjih čarov zbirke afriških pravljic, da ponuja slovenskemu mlademu in manj mlademu bralcu raznolikost kultur in tradicij obsežnega kontinenta, o katerem praviloma vemo zelo malo. Pravljice prihajajo tako rekoč z vseh koncev Afrike (ob naslovu vsake je zapis o njenem izvoru), gradivo pa je bilo zajeto iz različnih zbirk (viri so zgledno navedeni) - posledica obojega je pestrost in raznorodnost zbranega. Ob tem pa se bralec tako rekoč vseskozi srečuje z drugačnostmi; pravljice se dogajajo v živalskih svetovih, kjer nastopajo drugačne živali in veljajo drugačne razporeditve moči, lastnosti in vlog, kot smo jih vajeni iz nam bližjih ljudskih izročil; srečujemo dobre in zle pravljичne sile, ki jih ne poznamo, njihovo ravnanje pa je drugačno, kot bi ga pričakovali glede na naše literarne in zunajliterarne izkušnje; odpirajo se nam vpogledi v drugačne in med seboj različne družbene strukture, ki pomenijo različna (in drugačna) izhodišča za delovanje junakov; povezave med človeškim, živalskim, čudežnim, čarobnim ... so pogosto nenavadne, nepričakovane ... Skratka, branje je en sam »medkulturni dialog«. Knjigo je užitek vzeti v roke tudi zaradi ilustracij Damijana Stepančiča (ki bi jih bilo lahko več) in oblikovanja v celoti. Radovednejšemu bralcu pa bi vsekakor prav prišla spremna beseda, ki bi lahko vpogled v vse to bogastvo še poglobila in razširila. (MP)

- Vse našteje knjige pa lahko uporabim tudi **z učenci 3. triletja**: povabim jih k raziskovalnemu in primerjalnemu branju afriških pravljic (katere živali nastopajo, kakšne lastnosti imajo, katere so glavne teme, motivi in problemi idr.).
- Izberemo nekaj afriških živalskih pravljic (tiste pač, ki so nam najbolj všeč in nekako blizu) in jih primerjamo z (Ezopovimi) basnami. (S tem učencem ne težim kaj dosti, le toliko, da začutijo podobnosti in razlike. Če pa bi učence slučajno zgrabilo, bo veliko dela ... in branja!!!)
- Avtorica Beverly Naidoo je rojena v Južni Afriki, živi in ustvarja pa v Veliki Britaniji (več in vse na njeni domači strani: <http://www.beverleynaidoo.com/>). Raziskuje, zbira in prireja afriške pravljice in zgodbe. V svojih romanih pa piše o problemih afriških otrok; tudi v slovenščini imamo en njen mladinski roman:

Naidoo, Beverley: **Druga stran resnice.**

Prev. Urška Strnad. Spr. beseda Jana Kolarič. Ljubljana: Grlica, 2008, 245 str.

| M | 3. stopnja | o avtorjih

| Afrika, Anglija, begunci, nasilje, posvojitve, večkulturnost

Roman je postavljen v Nigerijo leta 1995. Ko nigerijskemu novinarju zaradi protivladnih člankov ubijejo ženo, pošlje svoja otroka ilegalno k stricu v Veliko Britanijo. Plačani spremljevalci otroka po pristanku zapustijo, strica, ki se prav tako skriva pred dolgo roko nigerijske diktature, pa ne najdeta, zato pristaneta na cesti. Izgubita se v birokratskem sistemu socialne službe in lastnih lažeh, s katerimi poizkušata v želji, da bi tudi očetu uspelo neopazno zapustiti državo, prikriti svojo identiteto. Njuna nemoč in izgubljenost se stopnjujeta – tudi po očetovem prihodu v državo, ko mu oblasti ne priznajo statusa političnega begunca – dokler zgodba ne omahne v srečen razplet. Zanimiv prikaz predvsem v mladinski literaturi razmeroma redko predstavljene afriške politične realnosti, na podlagi najstniške junakinje, s katero se bralci, kljub drugačnemu kulturnemu kontekstu, lahko identificirajo. Zgodba je prepričljiva predvsem v prikazu afriškega dela zgodbe in prihoda obeh otrok v Veliko Britanijo, medtem ko so nekateri elementi v poznejšem razvoju romanu mestoma čustveno prenabiti ali pretirano črno-beli. Izredno kompleksno in prepričljivo pa uspe avtorici zajeti predvsem psihološki oris obeh glavnih junakov. (TB)

Informacije o knjigah so iz Priročnikov za branje kakovostnih mladinskih knjig, ki jih pripravlja MKL, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo: <http://www.mklj.si/prirocnik/item/451>).